

schillende provinciën. En wat zien wij? Dat de klerikale provinciën hoegenaamd niet moeten onderdoen voor de liberale distrikten.

De provincie Antwerpen telt 59,41 geleerden op 100 inwoners; Brabant 58,47; West-Vlaanderen 52,67; Oost-Vlaanderen 51,68; Henegouwen 54,88; Luik 61,88; Limburg 57,66; Luxemburg 73,42; Namen 70,21.

Antwerpen, Limburg, Namen, Luxemburg, die geen enkelen liberalen vertegenwoordiger tellen, staan dus boven het liberale Henegouwen, ja, drie staan boven Brabant en twee boven Luik.

Het arrondissement Veurne, *bourgeois* zoogenaamd, staat met 64,67 geleerden boven Brussel *Coeur et Cerveau*, met slechts 60,17 geleerden.

Bergen, Charleroi tellen slechts 52 personen op honderd, die lezen en schrijven kunnen, waar Rouselaere er 55 Yperen 55, Hasselt 53, Maeseyk 67 en Tongeren er 57 tellen.

Wij zouden deze voorbeelden kunnen vertiendubbelen, maar dit achten wij voldoende.

Lezen en schrijven kunnen beteekent dus als waarborg van bekwaamheid en vrijzinnigheid niemendalle.

La Gazette was dan ook de eerste die, na de provinciale kiezingen, bekende dat het bekwaamheidstelsel voor de provincie en de gemeente de verwachte uitslagen niet had opgeleverd voor de liberalen.

En meent men nu dat de katholieken in twee jaar tijd overal hunne kudden niet zouden hebben leeren lezen en schrijven?

Onder rechtsoogpunt en ook als taktiek is het lezen en schrijven, als kiesformuul, onrechtvaardig en onverstandig.

Zeker zijn wij niet afkeerig van dien graad van geleerdheid, maar wij verwerpen hem als voorwaarde van het stemrecht.

Met Algemeen Stemrecht zou het politiek leven honderd per honderd stijgen in ons land, en de ongeleerde zou evenveel als hij die lezen kan, in de openbare kiesvergadering zijn oordeel kunnen vormen of vellen over de vooruitgezette programmas.

Geen huisvader zou stemmen voor hem die het vleesch wil belasten, voor hem die de bloedwet of het oorlogsbudget verdedigt.

Om die dingen te begrijpen is er niet zoozeer lezen en schrijven noodig, maar een beetje gezond verstand, en veel politiek leven, groote vergaderingen, om het daar te laten werken.

Wij vragen dus aan hen die het lezen en schrijven nog aankleven, onder den indruk van het klerikaal spook, deze vrees te laten varen; zij is ongegrond en daarbij onrechtvaardig.

Eene wet die alleen aan liberalen het kiesrecht schenkt, of die men meent liberalen te zijn, dat zal niemand wenschen en durven verdedigen, denken wij.

Welaan dan, op voor 't Algemeen Stemrecht! dat is eenvoudig en rechtvaardig en met dit stelsel zal het land niet aan de rijksten behooren, maar aan hen die het beste debelen van de meerderheid der natie voortaan.

Wat wil men meer?

VRIJGEEST.

HET OORDEEL VAN EENEN DRAAIER

Het natuurlijk gezond verstand, de rechtvaardigheid van den geest, de onafhankelijkheid van het karakter zijn de eigenschappen van den goeden kiezer, en hij kan deze hoedanigheden bezitten onafhankelijk van zijn onderwijs en zelfs als hij niet geleerd is.

DE VIGNE,

Gewezen volksvertegenwoordiger van Gent en die het nooit meer wordt.

Ieder staatsburger heeft het recht in volle vrijheid en rechtstreeks zijne vertegenwoordigers te kiezen, en, buiten deze formuul, bestaat er niets anders dan knoeierij en verbastering.

Elkeen die met zijnen arbeid, zijn geld of zijn bloed betaalt, moet deel nemen aan de regering, die, door de belasting, over al deze rijkdommen beschikt.

LEDRU ROLLIN.

Geen enkel deel des volks kan de macht van heel het volk uitmaken.

Heer! Ontferm u onzer!

Wij hebben ons dikwijls afgevraagd hoe het mogelijk is, dat er nog menschen gevonden worden, die het bestaan van God — schepper van hemel en aarde — durven in twijfel trekken!

Hij, die in het boek der Natuur lezen kan, zal op iedere bladzijde, de grootheid der Almacht in gulden letteren geschreven zien.

Van het nederig viooltje, tot den statigen eikenboom — van het kleine spootje tot den grooten walvisch, van het vlugge mierken tot den plompen olifant, alles, verkondigt de ondoordringelijke wijsheid van den grooten bouwmeester van het heelal.

Meer dan eens hebben wij, in het stille woud, aandachtig de werkingen der nederigste insecten gade geslagen: een bont geschakeerde vlinder, eene gonzende bie, kon ons in verrukking brengen, kon onze belangstelling opwekken, kon ons doen zeggen: wat is er niet al te leeren bij het aanschouwen van het leven van schijnbare nietige insecten, als mieren, en bieën, welke door onmeedogende godslöocheraren, doodgetrapt of doodgeslagen worden!

Het is niet altijd bij den mensch dat de mensch om wijze lessen komen moet — De goddelijke Voorzienigheid heeft zoowel aan planten of dieren eigenschappen, vermogens of hoedanigheden geschonken, die den mensch — zoo hij er zich op toelegt die eigenschappen, vermogens of hoedanigheden te ontdekken, stoffelijk verbeteren en zedelijk verheffen kunnen.

Wie bewonderaar der Natuur is zal er zeker wel al eens op gelet hebben, hoe vlug en overpoosd het mierken op en neer draaft, om zijnen wintervoorraad aan te halen, Groote geleerden hebben talrijke boekdeelen over de insectenwereld geschreven, en beroemde wijsgeeren hebben uit het samenleven der mieren en andere beestjes principieën getrokken die, werden zij aangenomen en toegepast, voorzeker de heilzaamste gevolgen voor de ontaarde redelijke schepsels gods hebben zouden.

Het mierken is nochtans het volmaakte der insecten niet; het heeft den schepper behaagd de bie onder veel opzichten meer te bevoorreechten. Het leven der mieren kan bijna door iedereen waargenomen worden — het leven der bieën niet. Dit zal wel de oorzaak zijn dat men over het algemeen van de bieën al niet meer weet dan dat zij, even als de mieren, te samen leven, zeer naarstig zijn, hunnen wintervoorraad opdoen, en verder, dat zij eenen koning of koningin hebben en dat zij zeem en was voortbrengen. Wij hebben het geluk gehad het leven der uiterst belangwekkende insecten in glazen korven te kunnen gadeslaan. Het is jammer dat iedereen niet eens de gelegenheid heeft om op zekere tijdstippen een blik in de woning der bieën — te slaan.

Hij zou zich met eigen oogen kunnen overtuigen, dat die diertkens in veel gevallen verstandiger of althans met meer overleg dan het gemeen der stervelingen, handelen.

Zeggen wij eerst, dat in een bieënkorf drie soorten bieën wonen: de moeder (gemeenlijk en ten onrechte koning of koningin genaamd) de man bieën, en de werk-bieën (van het vrouwelijk geslacht maar onvruchtbaar — de rol van voortleeren is de moeder aangewezen).

De mannen, die geen angel (straal) hebben, doen niets, radikaal niets, zelfs geen honig halen waartoe zij overigens niet bekwaam zijn. De werkmieren doen alles, alles wat er binnen of buiten den korf te verrichten valt. Een man eet twee tot drie maal meer dan eene werk-bie; men begrijpt dadelijk dat die heeren man-bieën in eenen bieënkorf, eenigzins de rol van uitbuiters spelen; de werk-bieën weten dat, en dulden het een zekeren tijd; maar.... er is een maar!

Op zekeren dag — gewoonlijk 14 dagen nadat de honigtijd voorbij is, beginnen zij — de werkmieren — doodeenvoudig de mannen uitbuiters te... slachten. Men ziet de werkbieën, alleen of getwee, een manbie aanvallen, doodsteken, en buitenslepen om haar op den grond ergens te laten neervallen.

Die slachting — die als in eene razernij gebeurt — eindigt maar met de dood der laatste manbie.

Toen wij dit zagen, niet in een enkelen korf maar in verscheidene korven, niet bij een enkel ras van bieën maar bij vier verschillende rassen, zoowel inlandsche als vreemden, dachten wij:

En ook deze diertkens zijn door God geschapen; al wat zij doen is wel zijnen wil, moet hem natuurlijk hoogst aange-naam zijn. Zoo Hij dus hierdoor willen doen verstaan dat wij menschen werkers wanneer de oogsttijd voorbij is, de menschen niet-werkers moeten slachten?

Wil de Algeve ons door de bieën de les doen spellen, hoe wij met menschen, die tot werken onbekwaam zijn, en zich toch weten vet te mesten, zouden moeten omspringen. Maar goede God! bedenkt toch eens wat schrikkelijk bloedbad! Och neen! Wij gelooven aan U, bidden, knielen, aanroepen U, willen voor U strijden, den marteldood sterven — maar nooit zullen wij de bieën volgen in al wat zij doen!

Hunne vlijt, hunne schrandereid, hun geduld, al hunne goede hoedanigheden willen wij ons tot voorbeeld stellen — maar slachten o Groote Heer! vergeef het ons — wij durven niet!

Zoo wij daardoor zonnigen — uwen goddelijken wil miskennen, straf ons met de pijnen der Hel — of Ontferm U onzer!

Lux.

LINKS EN RECHTS

Frère, de p. enix van het bekwaamheidstelsel, zegt:

„Geen stemrecht voor de onbekwamen!“ En wij antwoorden in naam der ongeleerden: Kunnen zij niet lezen, niet schrijven, zij kunnen werken en de wereld komt verder met ongeleerde werkers dan met geleerde luiards.

Gelijk alle geleerden geene luiards zijn, zijn alle ongeleerden geene domkoppen, geene karak-terlozen of geene slechterikken en daarom is de beleediging zoo erg en het onrecht de ongeleerden aangedaan zoo groot!

Geen diploma, gee kiesrecht! — Hebben de ongeleerden geen diploma in hun zak, z' hebben er op hunne handen: *de waeren of tellen er opgebracht door arbeid, die 't land verrijkt en de menscheid leven schenkt.*

De diplomas der werkers staan gedrukt op de fakturen hunner meesters of hangen in brons, zilver of goud boven hunne magazijnen.

Die diplomas zijn: de medallien die de meesters gewonnen hebben in allerlei tentoonstellingen met de meesterstukken door geleerde en ongeleerde werkers voortgebracht.

Sommige papen roepen ook: Geen stemrecht voor het domme volk!

En zij roemen er zich op dat de meerderheid van 't Belgische volk Roomsche katholiek is! Waar is dan de invloed van uwen godsdienst? Wat deedt gij met de miljoenen die de Staat u jaarlijks betaalde en vele rijken u aan hun sterf-bed achterlieten, o priesters, om na 60 jaren uwer christelijke opvoeding en regeering, uwe eigen kweekelingen als te dom en te slecht te moeten aanzien om te kiezen!

Hoe dom zijn die papen, welke de liberalen naropen: Geen kiesrecht aan d'ongeleerden.

Geen enkele godsdienst werd aangeleerd door schrift; het was 't woord der apostelen die ze over werelddelen verspreidden; 't is nog op onze dagen 't woord der priesters, die den godsdienst verkondigen, uitleggen, verdedigen.

Wat, ongeleerde menschen zijn bekwaam, door 't gesproken woord, de voorschriften, de geheimenissen van den godsdienst te begrijpen of aan te nemen en door hetzelfde gesproken woord zouden zij niet in staat zijn hunne rechten, hunne behoeften, hunne belangen te leeren verstaan?

Sluit dan uwe kerken, priesters, en geeft 't geld weer dat zij gekost hebben, want zij waren nutteloos!

Wordt 't occupatiestelsel aangenomen, wij zullen weldra op de hooie huizen der groote steden lezen:

Gaslicht en stadswater op alle verdiepen, kiesrecht tot op het vierde.

Voorstanders van 't occupatiestelsel, gij wilt opnieuw het kiesrecht schenken aan 't geld, dat, volgens u ween waarborg is van zedelijkheid en bekwaamheid.

Schaamt gij u niet dergelijke dingen te zeggen? Weet gij dan niet dat nevens hen, die hun geld lastig en eerlijk verdienen, er speculatoers zonder geweten zijn die zich verrijken in de vuile gangen der Beurs; knoeiers in schandelijke handelszaken; schrijvers die hun geweten verkoopen; bedriegers van 't baccarat die zeurden in spel; speculatoers die zich verrijken door vergiftiging hunner waren; schurken die handel drijven in meisjes of leven op de kussen eener vrouw?

De zedelijkheid de bekwaamheid, wat hun bestaan komt bevestigen is niet het verkregen fortuin, maar het middel hoe men het verwierft; wat zeggen wij, 't is soms de edelmoedigheid onmacht waarin men zich stelde om het te verwerven. Dat een eerlijk man vergeet zijne belangen aan zijn gedachte te offeren, een woord zal voldoende zijn om zijne grootheid te schetsen: Hij bleef arm.

Aan Leopold II. — Koning Willem, van Holland, weigerde toe te geven aan den eisch van 't belgisch volk en in 1830 vloog hij 't land uit, na 3 dagen revolutie.

Louis-Philip weigerde omtrent 100 duizend kiezers meer te maken en hij vloog 't land uit na 3 dagen revolutie!

Sinds de uitvinding der expresstreinen zullen weerspannige meesters nog sneller wegvliegen.

Nu is elke cijsbetaler kiezer op 21 jaar. Met het voorstel Beernaert wordt men maar kiezer op 25 jaar.

Hoe onbegrijpelijk en hoe onrechtvaardig.

De uitbreiding van 't stemrecht is een bewijs dat het land in ontwikkeling is gestegen en het is dan dat men het tijdstip der politieke meerderheid verschuift.

Op 21 jaar kent de wet elken Belg bekwaam zijn fortuin te beheeren en hij zou niet in staat zijn, door zijn afgevaardigden 's lands zaken te regelen?

Die meerderjarige Belg mag trouwen, kinderen hebben, maar geen kiezer zijn.

Een Belg is op 21 jaar te dwaas om te kiezen en Leopold II was op 18 jaar verstandig genoeg om senator te wezen en zou op 21 jaar de kroon hebben mogen aanvarden.

Waarom dit verschil?

Men vrees, zal men zeggen, de niet voldoende ondervinding, den drift, den lust naar 't ware den jongeling eigen.

Wij zouden die bekomingen begrijpen:

Indien de kennis van het leven niet dikwijls, helaas, de kennis van de ikzucht ware; zoo de beschroomdheid, die in het kwaad blijft steken, beter ware als de edelmoedigheid die zich naar het betere werpt. Indien de rede noodzakelijk zwakker ware wanneer zij op de kracht van het gevoel steunt, of duisterder in den ouderdom waarop men denkt bij het licht van het hart, dien fakkel van het verstand.

Maar de waarheid is, dat jeugd en grijsheid gemaakt zijn om elkander in evenwicht te houden, onder gedacht en liefde tot vooruitgang, voorzichtigheid en beslistheid, edelmoedigheid en wijsheid. Het leven der maatschappij behoeft dit alles, omdat voor haar, het gevaar van te blijven staan zoo groot is als dat van te snel te loopen.

De triomf van 't getal. — Dit is het gevaar voor het algemeen stemrecht, zeggen onze vijanden. Omdat het kiesrecht geeft aan den ongeleerde gelijk aan den onderwezene, aan de zwakke geesten gelijk aan de krachtige koppen, besluiten zij dat door het algemeen stemrecht het verstand en het ondervijzen zullen opgeofferd worden.

Eh wel, ik beweer het tegenovergestelde. Zeker, dit zou voorvallen wanneer hij, die 't licht bezit, geen enkel middel had om het te verspreiden; indien wij die weten en denken geen enkelen invloed uitoefenden op hen, aan wie de wetenschap en het gedachte onttrekt. Het is hetgeen juist voorvalt in de landen waar het algemeen stemrecht door verdrukkende wetten wordt versmacht, waar de openbare vergaderingen worden verboden, waar de pers is gebonden, waar men de venster sluit om het licht te beletten binnen te dringen.

Dit legt de misstappen van het algemeen stemrecht onder het keizerrijk uit.

(Louis Blanc. Politieke redevoeringen).

Napoleon III en 't Algemeen Stemrecht.

— Wanneer, den 2 December 1852, tijdens den staatsanslag van Louis-Bonaparte, de moedige burgers die voor de grondwet streden en stierven het volk niet konden medeslepen, was het omdat het volk in den man van den staatsanslag, den man van het Algemeen Stemrecht had meenen te zien; het was, omdat, aan deze die riep: „Te wapen! te wapen!“ het volk antwoordde: „Wij eene Kamer verdedigen die ons het Algemeen Stemrecht ontnemen heeft tegen een prins, die het ons schenkt, nooit!“

LOUIS BLANC (Idem).

Zalig zijn zij die arm van geest zijn, zegt het evangelie! Zoo, de onwetende is verstandig en braaf genoeg om in den hemel te komen, maar te dwaas om te kiezen.

Wij begrijpen de tegenstelling niet!

Onder de verschillende middelen, om tot het Algemeen Stemrecht te geraken, zegt de heer J. O. De Vigne, acht ik er geen zoo geschikt als het *initiatief van het volk zelf*. Dat het volk vooral bewijze dat het belang stelt in de daden der regeering, dat het bewijs geve dat het bekwaam is om ze op verstandige wijze te beoordeelen, dan zal de gewenschte hervorming op vaste en stevige gronden berusten. Indien de volksakker op zulke wijze wordt beploegd en bezaaid, dan mag men volle vertrouwen stellen in de toekomst: de vrucht zal van zelf weligen rijkelijk opschieten!

Dat men het wel onthoude: Het is eene droevige, maar niet min stellige waarheid, dat alle rechten moeten worden *afgeperst* en alle vooruitgang moet worden *veroverd*. De gansche geschiedenis der menscheid is daar om dit te staven, en het is te vreezen, dat ook de invoering van het algemeen kiesrecht hieraan geene uitzondering zal maken.

Welaan, het zij zoo! dat het volk voortaan het onoverbreikbaar besluit neme van niet meer te rusten vooraleer die grootsche en rechtvaardige hervorming eene werkelijkheid zij. Zij staat nu eenmaal, dreigender dan ooit, aan het dagorde, en het is de plicht van elkeen te zorgen dat zij niet meer van het tapijt geraakt, zoo lang zij niet is doorgevoerd.

Dat er overal volksvergaderingen op volksvergaderingen gehouden worden, waarin men de kwestie grondig bespreekt, dat alle volkslevende en vrijheidsminnende dagbladen hunne kolommen ten dienste dezer zaak open stellen, opdat alzoo de stem des rechts weerklinkt vinde tot in het paleis der Natie, vanwaar het volk ongeduldig de oplossing verwacht.

Gent, druk. J. Foucaert, Oostakkerstraat 226
Uitgever Adolf Debacqer, Populierstraat, 66.

8
Het
gelaste
rechter
„lo
uwe be
maakt
Wij sp
„He
men be
de best
in zoov
schapp
De ty
bestuu
tegeno
de lede
bestuu
Die r
sticht,
ken wa
jaar in
en liber
niets de
vermin
hen ko
't is
zoo nje
hielen
Wat
ingelie
bestuu
in den
wetteli
gekend
en late
baar, v
zonder
pen.
Het
leden r
De w
wij ded
Wij d
lang de
in de w
Ha, v
vervol
op uw
aan de
in 't gr
't w
pers u
beurs,
nemen
Gij z
van de
Ziet,
rechter
artikel
verplic
Het
bilan
dompe
liever
Onze
deel de
den al
daarui
leden
Het
en ald
alles v
zijne
sociali
te Ger
De t
Elke
reserv
reserv
leden
hunne
deel p